

**ПРАВИЛНИК ЗА МИНИМАЛНИТЕ
БАРАЊА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ
ПРИ РАБОТА НА ПРИВРЕМЕНИ
И МОБИЛНИ ГРАДИЛИШТА**

**ПРАВИЛНИК ЗА МИНИМАЛНИТЕ
БАРАЊА ЗА БЕЗБЕДНОСТ
И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА НА
ПРИВРЕМЕНИ И МОБИЛНИ
ГРАДИЛИШТА**

Издавањето го поддржа
Меѓународната организација на трудот

ПРАВИЛНИК ЗА МИНИМАЛНИТЕ БАРАЊА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА НА ПРИВРЕМЕНИ И МОБИЛНИ ГРАДИЛИШТА

Член 1

Со овој правилник се утврдуваат минималните барања за безбедност и здравје при работа на привремени и мобилни градилишта.

Член 2

Одредбите од овој правилник не се однесуваат за работи на дупчење и вадење во индустриите за вадење руда, како и на вадење на минерали.

Член 3

Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следново значење:

а) привремено или мобилно градилиште (во понатамошниот текст: градилиште) се однесува на секое градилиште на кое се изведуваат градежни работи или градежништво. Непотполна листа на градежни работи и градежништво е дадена во Прилог 1, кој е составен дел на овој правилник;

б) „клиент“ - е секое физичко или правно лице за кое се изведува некој проект;

в) „надзорник на проектот“ - е секое физичко или правно лице, одговорно за проектирање и/или изведбата и/или надзорот при изведбата на проектот, кој дејствува во име на клиентот;

г) „самовработено лице“ - е било кое лице освен тоа наведено во членот 3 точка 1 алинеја 1 од Законот за безбедност и здравје при работа, чија професионална дејност придонесува за изведување на проектот;

д) „координатор за прашања на безбедност и здравје при работа за време на подготвителна фаза на проектот“ - е физичко или правно лице именувано од страна на клиентот и/или надзорникот на проектот, кое ќе ги изведува задачите наведени во член 5 од овој правилник за време на подготовките на проектирањето;

ѓ) „координатор за прашања на безбедност и здравје при работа за време на изведбата на проектот“ - е било кое физичко или правно лице именувано од страна на клиентот и/или надзорникот на проектот, кое ќе ги изведува задачите наведени во член 6 од овој правилник за време на изведбата на овој проект.

Член 4

Клиентот или надзорникот на проектот ќе определат еден или повеќе координатори за прашања од областа на безбедноста и здравјето при работа, наведени во член 3 точки д) и ѓ) од овој правилник за секое градилиште каде што се присутни повеќе од еден изведувач на проектот.

Пред започнување со било кои градежни дејствија на градилиштето, клиентот или надзорникот на проектот, треба да проверат дека постои план за безбедност и здравје при работа според член 6 точка б) од овој правилник. Исклучоци од став 2 на овој член се одобрени, по консултирањето со претставниците на работодавачите и на вработените, освен ако станува збор за: работи кои содржат посебни ризици кои се наведени во Прилог 2, кој е составен дел на овој правилник.

Пред започнување со било кои градежни работи на градилиштето, изведувачот на градежните објекти, треба согласно со член 2 од Законот за безбедност и здравје при работа писмено да го извести органот на државната управа надлежен за работите на трудот, за местото каде ќе се изведуваат работите.

Известувањето од став 3 на овој член треба да се истакне на видно место на градилиштето и по потреба редовно да се ажурира.

Член 5

Надзорникот на проектот или по потреба клиентот, треба да ги земат во предвид општите принципи за превенција во областа на безбедноста и здравјето при работа согласно со Законот за безбедност и здравје при работа во текот на проектирањето и подготвувањето на проектот, а посебно:

- при одлучувањето за архитектонските, техничките и/или организациските прашања, со цел да се планираат различните работи или етапи на работа, кои се одвиваат истовремено или последователно;

- при предвидувањето на времетраењето потребно за изведувањето на различните дејности или фази на работа.

Секогаш кога е потребно, надзорникот на проектот или клиентот треба да води сметка планот за безбедност и здравје при работа и целата техничка документација да се изработи според член 6 точки б) или в) од овој правилник или да се прилагодат според член 7 точка в) од овој правилник.

Член 6

Координаторот или координаторите за прашањата за безбедност и здравје при работа, назначени според член 3 став 1 од овој правилник, за време на подготвителната фаза на проектот ги имаат следниве задачи:

а) да ја координираат примената на одредбите на член 5 од овој правилник;

б) да подготват или да ја доверат на друго лице подготовката на планот за безбедност и здравје при работа, прецизирајќи ги правилата применливи на градилиштето, и земајќи ги

во предвид и доколу е потребно, сите активности кои се одвиваат во зоната на градилиштето. Овој план треба да содржи и специфични мерки во врска со дејности кои се наведени во една или повеќе категории од Прилог 2 од овој правилник;

в) да подготват техничка документација соодветна на карактеристиките на проектот, која ги содржи потребните безбедносни и здравствени елементи, кои треба да се земат во предвид за евентуалните подоцнежни работи.

Член 7

Координаторот или координаторите за прашањата за безбедност и здравје при работа, определени според член 4 став 1 од овој правилник, за време на фазата на изведување на проектот ги имаат следниве задачи:

а) да ја координираат примената на општите принципи за превенција и безбедност, а особено:

- при одлучувањето за техничките и/или организациските прашања, со цел да се планираат различните работи или етапи на работа, кои се одвиваат истовремено или последователно;

- при предвидувањето на времетраењето потребно за изведувањето на различните работи или фази на работа.

б) да ја координираат примената на соодветните мерки, со цел од страна на работодавачите се обезбеди, доколку е потребно заштита на вработените, и самовработените:

- да ги применуваат принципите на соодветен начин наведени во членот 8 од овој правилник;

- таму каде што тоа е потребно, да го спроведуваат планот за безбедноста и здравјето при работа, наведен во член 6 став б) од овој правилник.

в) да ги изработат или да ги дадат на изработка евентуалните измени на планот за безбедноста и здравјето при работа,

наведени во членот 6 став б) и на техничката документација наведена во членот 6 став в) од овој правилник во зависност од одвивањето на работите и на евентуално настанатите измени;

г) да ја организираат соработката помеѓу работодавачите, вклучително и следните работодавачи кои подоцна ќе се вклучат во работата на градилиштето, како и да го организираат координирањето на активностите на градилиштето, со цел да се обезбеди заштитата на вработените и превенција од несреќи при работа и професионални ризици од оштетување на здравјето, и да ја организираат меѓусебната размена на информации, вклучително и самовработените лица, согласно со член 15 од Законот за безбедност и здравје при работа;

д) да ја координираат контролата за тоа дали правилно се спроведуваат работните постапки;

ѓ) да ги преземат потребните мерки за да на градилиштето бидат присутни единствено овластените лица.

Член 8

Ако еден клиент или надзорник на проектот има назначено координатор или координатори да ги извршуваат задачите наведени во членовите 6 и 7 од овој правилник, тоа не го ослободува клиентот или надзорникот на проектот од нивните одговорности во врска безбедноста и здравјето при работа. Примената на членовите 6 и 7 од овој правилник, и став 1 од овој член, нема да го ослободат работодавачот од одговорност, согласно со Законот за безбедност и здравје при работа.

Член 9

За време на изведувањето на проектот на градилиштето, начелата од Законот за безбедност и здравје при работа треба да се применат, посебно за:

- одржување на редот и хигиената во градилиштето на задоволително ниво;
- избор на локации на работни места, земајќи ја во предвид достапноста до работните места и одредување на патиштата или подрачјата за премин и движење на опремата за работа;
- условите на одржување на различните материјали;
- техничко одржување, проверка пред пуштање во употреба и периодично сервисирање на инсталациите и опремата, со цел да се отстранат или поправат можните дефекти, кои можат да влијат на безбедноста и здравјето на вработените;
- разграничување и уредување на објектите за складирање и местата за привремено складирање на различни материјали, посебно кога се работи за опасни материјали или супстанции;
- условите под кои се отстрануваат опасните материјали употребени на градилиштето;
- складирање и отстранување или изнесување на отпадоци и урнатини;
- прилагодување на потребното време за извршување на различните работи или фазите на работа во зависност од состојбите на градилиштето;
- соработка помеѓу работодавачите и самовработените лица;
- интеракција со сите активности кои се одвиваат во зоната на градилиштето во или во близина на градилиштето.

Член 10

Заради обезбедување на безбедност и здравје при работа на градилиштето и согласно со задачите наведени во членовите 7 и 8 од овој правилник, работодавачите треба:

- а) да преземат мерки, посебно при примената на членот 9 од овој правилник, согласно со минималните барања за без-

бедност и здравје при работа на градилишта наведени во Прилог 3, кој е составен дел на овој правилник;

б) да ги земаат во предвид упатствата од координаторот или координаторите за прашања од безбедноста и здравјето при работа.

Член 11

Заради обезбедување на безбедност и здравје при работа на градилиштето, самовработените лица треба да ги почитуваат, посебно:

а) членовите 3, 4, 5, 15, 24, 38, 39, 40, 41, 42, 56, 57, 58 и 59 од Законот за безбедност и здравје при работа и Прилог 3 од овој правилник.

б) ги земаат во предвид упатствата од координаторот или координаторите за прашањата за безбедност и здравје при работа.

Заради обезбедување на безбедност и здравје при работа на градилиштето, работодавачите, кога лично учествуваат во процесот на работа на градилиштето треба да ги почитуваат, посебно:

а) членовите 3, 4, 5, 38, 39, 40, 41, 42, 56, 57, 58 и 59 Законот за безбедност и здравје при работа.

б) ги земаат во предвид упатствата од координаторот или координаторите за прашањата за безбедност и здравје при работа.

Член 12

Вработените и/или нивните претставници треба да бидат информирани за сите мерки кои треба да бидат преземени за нивната безбедност и здравје на градилиштето. Информациите треба да бидат разбирливи за вработените.

Член 13

Советувањето и учеството на вработените и/или нивните претставници се одвиваат согласно со членовите 27, 28, 29 и 30 од Законот за безбедност и здравје при работа за прашањата кои се наведени во членовите 7, 9 и 10 од овој правилник, со цел да се обезбеди, секогаш кога за тоа ќе има потреба, соодветна координација помеѓу вработените и/или нивните претставници кај работодавачите кои ја извршуваат својата работа на градилиштето, зависно од нивото на ризикот и обемот на градилиштето.

Член 14

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник, престанува да важи Правилникот за заштитата при работа при изведување на градежни работи (“Службен весник на СРМ”, бр. 13/88).

Член 15

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

ПРИЛОГ 1

НЕПОТПОЛНА ЛИСТА НА ГРАДЕЖНИ РАБОТИ И ГРАДЕЖНИШТВО

1. Ископување
2. Насипување
3. Конструкција
4. Монтирање и демонтирање на готови тешки елементи од конструкции
5. Заменување или преправање
6. Менување
7. Реновирање
8. Поправки
9. Останата монтажа, која не е неопфатена во точка 4
10. Рушење
11. Интервенција врз инсталации (Превентивна и/или куративна)
12. Одржување - боење и чистење
13. Одвод

ПРИЛОГ 2

НЕПОТПОЛНА ЛИСТА НА РАБОТИ КОИ ВКЛУЧУВААТ ПОСЕБЕН РИЗИК ЗА БЕЗБЕДНОСТА И ЗДРАВЈЕТО НА ВРАБОТЕНИТЕ

1. Работи поради кои се изложуваат вработените на ризик од затрупување од обршување, потонување во кал или паѓање од височина, каде што ризикот е особено зголемен од природата на работата или постапките кои се користат, било од околината на местото каде што се наоѓа работното место, било од градилиштето.

2. Работи поради кои се изложуваат вработените на ризик од хемиски или биолошки супстанции, кои претставуваат посебна опасност по безбедноста и здравјето на вработените или вклучуваат законски барања за надгледување на здравјето.

3. Работи со јонизирачко зрачење кои бараат означување на контролираните или надгледуваните зони

4. Работи во близина на електрични водови со висок напон.

5. Работи кои го изложуваат вработениот на ризици од потопување.

6. Работи во бунари, подземни копови и тунели.

7. Работи изведени од нуркачи со систем за довод на воздух.

8. Работи што ја изведуваат вработени во кесони во атмосфера на компримиран воздух.

9. Работи кои вклучуваат употреба на експлозиви.

10. Работи кои вклучуваат монтирање и демонтирање на тешки готови елементи од конструкции.

ПРИЛОГ 3

МИНИМАЛНИ БАРАЊА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА НА ГРАДИЛИШТА

Обврските наведени во овој прилог се спроведуваат секогаш кога условите на градилиштето или условите и ризикот на работата го наложуваат. Во овој прилог поимот “соби” означува сместување во специјализирани контејнери, бараки и слично.

ДЕЛ А: ОПШТИ МИНИМАЛНИ БАРАЊА ЗА РАБОТНИ МЕСТА НА ГРАДИЛИШТЕ

1. Стабилност и цврстина

1.1. Материјалите, опремата и, воопшто, било какви компоненти кои при своето движење во било кој правец можат да влијаат врз безбедноста и здравјето на вработените и треба да бидат прицврстени на соодветен и безбеден начин.

1.2. Пристапот кон површина која вклучува недоволно отпорни материјали не е дозволен, освен ако не се обезбеди соодветна опрема и средства кои ќе му овозможат на вработениот безбедно да ја врши својата работа.

2. Инсталации за снабдување со енергија

2.1. Инсталациите треба да бидат концепирани, конструирани и користени на начин кој нема да предизвика ризик од пожар или експлозија; лицата треба адекватно да бидат заштитени против ризик од електричен удар, при директен или индиректен контакт.

2.2. Проектирањето, изведувањето и изборот на опремата и заштитните средства треба да бидат адаптирани на видот и јачината на енергијата што се транспортира, надворешните услови и знаењето на лицето кое има пристап до делови на инсталацијата.

3. Патеки и излези за итни случаи

3.1. Патеките и излезите за итни случаи треба да бидат расчистени и директно да водат до безбедно место.

3.2. Во случај на опасност, вработените треба да можат да ги напуштат сите работни места, најбрзо и најбезбедно што може.

3.3. Бројот, поставеноста и димензиите на патеките и изле-

зите за итни случаи зависат од употребата, опремата и димензиите на градилиштето, собите и максималниот број лица кои можат да бидат присутни.

3.4. Посебните патеки и излези за итни случаи треба да бидат обележани со знаци во согласност со Правилникот за безбедносните знаци при работа (“Службен весник на Република Македонија” бр. 127/07). Овие знаци треба да бидат доволно отпорни и поставени на соодветни точки.

3.5. Патеките и излезите за итни случаи, патеките за сообраќај и вратите низ кои се влегува во нив треба да бидат слободни, така што да можат да се користат во секое време без пречки.

3.6. Патеките и излезите за итни случаи во кои е потребно осветлување треба да бидат снабдени со осветлување за итни случаи со адекватен интензитет во случај да откаже светлото.

4. Детектори за пожар и противпожарна опрема

4.1. Во зависност од особините на градилиштето, димензиите и употребата на собите, присутната опрема, физичките и хемиските својства на присутните супстанции и максималниот можен број на присутни лица треба да се обезбеди потребен број на соодветни апарати за гасење на пожар и, ако треба, детектори за пожар и алармни системи.

4.2. Овие противпожарни апарати, детектори и алармни системи треба редовно да се проверуваат и одржуваат. Соодветни тестови и вежби треба да се одржуваат во редовни интервали.

4.3. Неавтоматската противпожарна опрема треба да биде лесно достапна и едноставна за употреба.

Опремата треба да биде обележана со знаци согласно со Правилникот за безбедносните знаци при работа (“Службен

весник на Република на Македонија” бр. 127/07). Овие знаци треба да бидат доволно отпорни и да се поставени на соодветни точки.

5. Вентилација

Во зависност од работните методи кои се користат и физичките барања наложени на вработените, истите треба да располагаат со здрав воздух во доволни количини. Ако се користи систем за вештачко вентилирање, тогаш тој треба да се одржува во работна состојба и не треба да ги изложува вработените на провев кој е штетен за нивното здравје. Секој дефект треба да се покажува на контролниот систем, ако тоа е потребно за здравјето на вработените.

6. Изложување на посебни ризици

6.1. Вработените не треба да бидат изложени ни на штетни нивоа на бучава, ни на штетни надворешни влијанија (на пр. гасови, пари, прав).

6.2. Ако вработените треба да влезат во област каде има можност атмосферата да содржи токсични или штетни супстанции, или со недоволно ниво на кислород или со запалливи материји, затворената атмосфера треба да се контролира и да се преземат соодветни мерења за да се избегне секаква опасност.

6.3. Вработен во никој случај не треба да биде изложен на високоризична затворена атмосфера. Кога вработен е изложен на ризична затворена атмосфера, тој треба да биде под постојан надзор однадвор и да се преземат сите мерки на претпазливост, со цел да се обезбеди ефикасна и непосредна помош во секое време.

7. Температура

Во текот на работното време температурата треба да биде соодветна за вработените и да се земат во предвид работните методи што се користат и физичката работа што се бара од вработените.

8. Природно и вештачко осветлување во работните места, соби и патеки за движење на градилиштето

8.1. Работните места, просториите и патеките за движење треба да располагаат колку што е можно повеќе со задоволителна дневна светлина и да бидат соодветно и задоволително осветлени со вештачка светлина ноќе и кога дневното осветлување е недоволно; а по потреба се користат и преносни извори на светло со заштита од кршење при удар. Бојата на вештачкото осветлување не треба да го менува или да влијае врз препознавањето на сигналите или знаците.

8.2. Светлосните инсталации во собите, работните места и патеките за движење треба да бидат поставени така што предвиденото осветлување нема да претставува причина за несреќа на вработените.

8.3. Собите, работните места и патеките за движење каде што вработените се посебно изложени на ризик од дефект на вештачко осветлување, треба да бидат обезбедени и со светло за итни случаи со адекватен интензитет.

9. Врати и порти

9.1. Шибер вратите треба да бидат обезбедени со систем за спречување на исконкување на вратата и нејзино паѓање.

9.2. Вратите и портите што се отвораат спрема горе треба да имаат систем за обезбедување од паѓање.

9.3. Вратите и портите на патеките за излез, во итни случаи, треба да бидат обележани.

9.4. Во непосредна близина на портите наменети за движење на возилата треба да има врати за пешаци, освен ако е обезбедено сигурно минување на пешаците; ваквите врати треба видливо да се обележани и да се слободни во секое време.

9.5. Механичките врати и порти треба да функционираат без ризик од несреќа по вработените. Тие треба да имаат сопирачка за итни случаи која е лесно распознатлива и достапна, а доколку не се отвораат автоматски, во случај на прекин на енергија, треба да се отвораат рачно.

10. Патеки за движење – зони на опасност

10.1. Патеките за движење, вклучувајќи скали, фиксирани скалила и простори за товарење и рампи треба да бидат пресметани, поставени, уредени и целосно безбедни за употреба и соодветни за нивната намена, и вработениот во нивна близина да не биде изложен на никаков ризик.

10.2 Патеките кои се користат од страна на пешаците или за превоз, товар и истовар на стока треба да бидат димензионирани во согласност со бројот на можните корисници и видот на активноста што се обавува. Кога се користат превозни средства на патеките за движење истите треба да имаат безбедносно растојание или соодветни заштитни средства со цел да се заштитат и другите корисници на градилиштето. Патеките треба да бидат јасно обележани, редовно да се проверуваат и соодветно да се одржуваат.

10.3. Патеките за движење на возила треба да бидат на доволно растојание од вратите, портите, премините за пешаци, коридорите и скалите.

10.4. Ако градилиштето има и зони каде пристапот е ограничен, тие треба да бидат опремени со средства за спречување на пристапот на неовластени вработени лица. Треба да се пре-

земат соодветни мерки за заштита на вработените кои се овластени да влегуваат во опасните зони. Опасните зони треба да бидат видливо обележани.

11. Простори за товарење и рампи

11.1. Просторите за товарење и рампите треба да бидат соодветни за димензиите на товарот што треба да се транспортира.

11.2. Просторите за товарење треба да имаат барем еден излез.

11.3. Рампите за товарење треба да бидат безбедни за вработените во никој случај да не можат да паднат.

12. Простор за слободно движење на работните места

Површината на работните места треба да биде така предвидена за да вработените располагаат со доволна слобода за движење при вршење на нивните работи, имајќи ја во предвид опремата за работа и потребните материјали.

13. Прва помош

13.1. Од страна на работодавачот треба да се обезбеди прва помош и обучување на персоналот за да може да се користи во секое време.

На вработените кои имале несреќа или ненајдено им се слошило, треба да се преземат мерки за пренесување и соодветно лекување

13.2. Кога обемот на градилиштето или видот на работата тоа го наложува, треба да се обезбедат една или повеќе соби за прва помош.

13.3. Собите за прва помош треба да бидат опремени со неопходните инсталации и опрема за прва помош и да овозможуваат пристап на носилки. Тие треба да бидат обележани согласно со Правилникот за знаци за безбедност при работа („Службен весник на Република Македонија”, бр. 127/07)

13.4. Опрема за прва помош треба да има на сите места каде што условите за работа тоа го бараат. Оваа опрема треба соодветно да биде обележана и лесно достапна. Адресата и телефонскиот број на итната помош треба да биде јасно напишана и истакната на видно место.

14. Санитарна опрема

14.1 Соблекувални и шкафови

14.1.1. За вработените треба да се обезбедат соодветни соблекувални кога тие носат посебна работна облека и кога поради здравствени или интимни причини не можат да се пресоблекуваат во други простории. Соблекувалните треба да бидат лесно достапни, да имаат доволен капацитет и да се обезбедат со опрема за седење.

14.1.2. Соблекувалните треба да бидат доволно големи и да имаат опрема која ќе овозможи ако за тоа има потреба, сушење на работната облека, како и на личната облека и личните работи и нивно заклучување. Работната облека треба да се чува на посебно место од личната облека и личните работи.

14.1.3. Треба да се обезбедат посебни соблекувални за мажи и жени или нивна одвоена употреба.

14.1.4. Кога не се потребни соблекувални како во случаите наведени во точка 14.1.1, секој вработен треба да располага со место каде ќе може да ја заклучи својата облека и личните работи.

14.2. Тушеви и мијалници

14.2.1. Соодветни тушеви и во доволен број треба да се обезбедат за вработените, ако тоа го бара видот на работата или потребата за одржување на хигиената. Треба да се обезбедат посебни тушеви за мажи и жени или нивна одвоена употреба.

14.2.2. Тушевите треба да бидат доволно големи за да му

овозможуваат на секој вработен непречено да ја одржува личната хигиена, и тоа во соодветни хигиенски услови. Тушевите треба да имаат топла и студена текушта вода.

14.2.3. Кога не се потребни тушеви како во случаите наведени во точка 14.2.1, соодветни мијалници со текушта вода (топла по потреба) и во доволен број треба да бидат поставени во близина на работното место и на соблекувалните. Треба да се обезбедат посебни мијалници за мажи и жени или нивна одвоена употреба кога за тоа има потреба.

14.2.4. Ако просториите со тушеви или мијалници се одделени од соблекувалните, треба да се обезбеди лесна комуникација меѓу нив.

14.3. Нужници и мијалници за вработените треба да се обезбедат соодветен број на нужници и мијалници во близина на работните места, просториите за одмор, соблекувалните и просториите со тушеви и мијалници.

Треба да се обезбедат посебни нужници за мажи и жени или нивна одвоена употреба.

15. Простории за одмор и/или сместување

15.1. Онаму каде тоа го бараат безбедноста и здравјето на вработените, а особено поради видот на работата што се изведува или присуството на повеќе вработени, како и оддалеченоста на градилиштето, за вработените треба да се обезбедат лесно достапни простории за одмор и/или за сместување.

15.2. Просториите за одмор и/или сместување треба да бидат доволно големи и опремени со соодветен број на маси и столици со наклон, соодветен на бројот на вработените.

15.3. Ако не постојат вакви простории за одмор и/или сместување, треба да се обезбедат други услови во кои вработените ќе можат да престојуваат во текот на паузите за одмор.

15.4. Немобилните (фиксни) простории за сместување, освен ако се користат во исклучителни случаи, треба да имаат санитарна опрема во доволен број, трпезарија и просторија за одмор. Тие треба да бидат опремени со кревети, шкафови, маси и столици со наслон, според бројот на вработените и доколку се присутни вработени од двата пола, да бидат соодветно распоредени.

15.5. Треба да се преземат соодветни мерки за заштита на непушачите од непријатноста на тутунскиот чад во просториите за одмор и/или сместување.

16. Трудници и доилки

Трудниците и доилките треба да имаат можност за легнување при одморот во соодветни услови.

17. Хендикепирани вработени

Ако е потребно, работните места треба да бидат соодветно организирани, земајќи ги во предвид и хендикепираните вработени. Оваа одредба особено се однесува на вратите, премините, скалите, тушевите, мијалниците, нужници и работните места кои се користат или во кои престојуваат хендикепирани лица.

18. Други одредби

18.1. Околината и зоната на градилиштето треба да бидат обележани и оградени за да бидат јасно видливи и да можат да се идентификуваат.

18.2 Вработените треба да бидат снабдени со доволни количини на вода за пиење, како во собите за престој, така и во близината на работните места и евентуално со соодветни неалкохолни пијалоци.

18.3 На вработените треба:

а) да им се овозможи земање на оброците во задоволителни услови,

б) каде што е потребно, да им се овозможат задоволителни услови за лично подготвување на храна.

ДЕЛ Б: ПОСЕБНИ МИНИМАЛНИ БАРАЊА ЗА РАБОТНИ МЕСТА НА ГРАДИЛИШТА

Кога посебни услови го наложуваат тоа, класификацијата на овие посебни минимални барања во два сектора, како што е наведено подолу, не треба да се смета за обврзувачка.

Сектор 1: Внатрешни работни места на градилишта

1. Стабилност и цврстина

Просториите треба да имаат структура и стабилност што одговара на природата на работата и нивната употреба.

2. Излези за итни случаи

Излезите за итни случаи треба да се отвораат кон надвор. Излезите за итни случаи не треба да бидат заклучени или потпрени, за да можат лесно и веднаш да се отворат од страна на лицата кои имаат потреба од нив во итен случај. Шибери и врати што се вртат не се дозволени за оваа цел.

3. Вентилација

Ако се употребува систем за вештачко разладување или инсталација со механичка вентилација, тие треба да функционираат на таков начин, што вработените да не се изложени на непријатен провев. Било каков отпад или валканица која може да предизвика непосредна опасност по здравјето на вработените со загадување на атмосферата, треба без одлагање да биде отстранет.

4. Температура

4.1. Температурата во просториите за одмор, собите за постојниот персонал, санитарните простории, мензите и собите за прва помош треба да одговара на специфичната намена на тие простории.

4.2. Прозорците, подпокривните прозорци и светларници-те не треба да пропуштаат премногу сончева топлина во зависност од видот на работата и намената на просторијата.

5. Природно и вештачко осветлување

Работните места треба, колку што е можно повеќе, да располагаат со доволна природна светлина и да бидат опремени со средства за обезбедување на соодветна вештачка светлина за да се заштити безбедноста и здравјето на вработените.

6. Подови, сидови и тавани на собите

6.1. Подовите на собите треба да бидат без џумки, дупки или опасни наклони, да бидат фиксирани, стабилни и да не се лизгави.

6.2. Површините на подовите, сидовите и таваните на собите треба да бидат од таква природа за да се лесни за чистење и за одржување на соодветна хигиена.

6.3. Прозирните сидови, особено ако се целосно направени од стакло, во собите или во близината на работните места и патеките за движење треба да бидат јасно обележани и направени од безбеден материјал или да бидат заградени овие места и патеки со цел да се избегне вработените да доаѓаат во контакт со сидовите или да се повредат доколку тие се скршат.

7. Прозорци и потпокривни прозорци

7.1. Вработените треба да можат да ги отвораат, затвораат, местат или фиксираат прозорците, потпокривните прозорци и

системите за вентилација на безбеден начин. Кога се отворени, тие не треба да се наоѓаат во позиција која би претставувала ризик за вработените.

7.2. Прозорците и подпокривни прозорци треба да бидат дизајнирани во согласност со опремата или да се опремени на начин со кој ќе се овозможи нивно чистење без ризик за вработените кои ја извршуваат таа работа или по присутните вработени.

8. Врати и порти

8.1. Позицијата, бројот и димензиите на вратите и портите, како и материјалот употребен за нивна изведба, треба да биде одреден според природата и употребата на собите или просториите.

8.2. Просирните врати треба соодветно да се обележани во висина на очите.

8.3. Вратите и портите нишалки треба да бидат просирни или да имаат просирен дел за гледање низ нив.

8.4. Ако просирните површини на вратите или портите не се направени од безбеден материјал и доколку постои опасност вработените да се повредат при нивно кршење, нивната површина треба да биде заштитена од кршење.

9. Патеки за движење

Онаму каде употребата и опремата во собите тоа го бара за заштита на вработените, обележувањето на патеките за движење треба да биде јасно истакнато.

10. Посебни мерки за ескалатори и травелатори

Ескалаторите и травелаторите треба безбедно да функционираат. Тие треба да бидат опремени со средства потребни за безбедност на вработените. Треба да имаат лесно видливи и

пристапни апарати за исклучување во итни случаи.

11. Димензии и волумен во собите

Работните соби треба да имаат доволно површина и висина и да им овозможи на вработените својата работа да ја вршат без ризик по нивната безбедност, здравје или добросостојба.

Сектор 2 Надворешни работни места на градилишта

1. Стабилност и цврстина

1.1. На висина или во длабина, подвижните или фиксните работни места треба да бидат цврсти, стабилни и да ги земаат во предвид следниве елементи:

- а) бројот на вработени што се наоѓаат на нив
- б) максималниот товар што можат да го издржат и распределбата на тежината
- в) надворешните влијанија на кои можат да бидат изложени.

Ако основата или другите компоненти на овие работни места немаат внатрешна стабилност, нивната стабилност ќе треба да се обезбеди со соодветни безбедни методи на фиксирање со цел да се избегне некое ненавремено или спонтано движење на целото работно место или дел од него.

1.2. Проверки

Стабилноста и цврстијата треба соодветно да се проверуваат, а посебно по било каква промена на висината или на длабочината на работното место.

2. Инсталации за снабдување со енергија

2.1. Инсталациите за снабдување со енергија на градилиштето, посебно оние што се изложени на надворешни влијанија, треба редовно да се контролираат и одржуваат.

2.2. Инсталациите кои постоеле пред да се започне со изведувањето на работите во градилиштето, треба да се идентификуваат, проверат и јасно обележат.

2.3. Секогаш кога е можно, кога на градилиштето има воздушни електрични водови, тие треба да се пренасочат надвор од зоната на градилиштето или да не се под напон. Ако тоа не е можно, треба да се постават огради или предупредувања, со цел возилата и инсталациите да се оддалечени. Соодветни предупредувања и висечка заштита треба да се постават ако возила од градилиштето минуваат под тие водови.

3. Атмосферски влијанија

Вработените треба да бидат заштитени од атмосферски влијанија кои можат да влијаат на нивното здравје и безбедност.

4. Паѓање на предмети

Онаму каде е технички можно, вработените треба да бидат заштитени со колективни методи од предмети кои паѓаат. Материјалите и опремата треба да бидат поставени или наредени така да не можат да паѓаат или да се превртуваат. По потреба треба да се постави покриен премин или да се оневозможи пристапот кон опасните зони.

5. Паѓање од височина

5.1. Паѓањето од височина треба физички да се спречи, особено со помош на цврсти огради со доволна височина и со најмалку една парапетна заштита, ракофат и меѓуфат или со соодветно алтернативно решение.

5.2. Работата на височина, во принцип, треба да се изведува само со соодветна опрема или со употреба на колективни заштитни средства, како цврсти огради, платформи или сигур-

носни мрежи. Ако употребата на ваква опрема не е можна поради природата на работата, треба да се обезбедат соодветни средства за пристап и да се користат појаси или други средства за безбедност со закотвување.

6. Скелиња и скалила

6.1. Секое скеле треба да биде соодветно дизајнирано, изведено и одржувано за да не се сруши или случајно помести.

6.2. Работните платформи, мостови и скалите на скелињата треба да бидат конструирани, димензионирани, заштитени и користени на начин кој ќе ги спречи вработените да паднат или да бидат изложени на предмети кои паѓаат.

6.3. Скелињата треба да се проверуваат од страна на компетентно лице:

а) пред да се пуштат во употреба,

б) по пуштање во употреба во редовни временски интервали,

в) после секаква измена, по период на неупотреба, по изложеност на невреме, сеизмички потреси или по било какви услови кои би влијаеле врз нивната цврстина или стабилност.

6.4. Скалилата треба да бидат доволно цврсти и правилно да се одржуваат. Тие треба правилно да се користат и да бидат поставени на соодветни места и во согласност со нивната намена.

6.5. Мобилните скелиња треба да бидат обезбедени од несакани движења.

7. Опрема за кревање

7.1. Секоја опрема и дополнителната опрема за кревање, вклучувајќи ги и нивните составни делови, додатоци, средства за закотвување и прицврстување треба да бидат:

- а) соодветно проектирани и конструирани и доволно цврсти за употребата во која се ставаат;
- б) правилно да се инсталираат и употребуваат;
- в) да се одржуваат во добра работна состојба;
- г) да се проверуваат и повремено тестираат и контролираат во согласност со постоечките законски обврски;
- д) да ги ракуваат квалификувани работници кои се здобиле со соодветна обука.

7.2. Секоја опрема и дополнителна опрема за кревање треба на себе да има известување за максималниот товар што можат да го издржат.

7.3. Секоја опрема како и дополнителна опрема за кревање не треба да се користи за други цели освен за оние за кои е наменета.

8. Машини и возила за земјени работи и манипулација со материјали

8.1. Сите возила и машини за ископ и манипулација со материјали треба:

- а) да бидат правилно проектирани и изведени, земајќи ги во предвид, кога е тоа можно, принципите на ергономијата.
- б) да се одржуваат во добра работна состојба;
- в) правилно да се користат.

8.2. Возачите и ракувачите со возилата и машините за ископ и манипулација со материјали треба да бидат посебно обучени.

8.3. Треба да се преземат превентивни мерки за да се обезбеди возилата и машините за ископ и манипулација со материјали да не паднат во ископот или во вода.

8.4. Машините за ископ и манипулација со материјали треба да бидат опремени со конструкција за заштита на возачот од

смачкување, во случај машината да се преврти и од предмети кои паѓаат.

9. Инсталации, машини, опрема

9.1. Инсталациите, машините и опремата, вклучувајќи ги и рачните алатки, без разлика дали работат на механички погон или не, треба:

а) да бидат правилно проектирани и изведени земајќи ги предвид, кога е тоа можно, принципите на ергономијата.

б) да се одржуваат во работна состојба,

в) да се користат само за работа за која се наменети,

г) да ги ракуваат квалификувани вработени кои се здобиле со соодветна обука.

9.2. Инсталациите и опремата под притисок треба да се проверува, тестира и редовно контролира согласно со постоечките законски обврски.

10. Ископувања, бунари, подземни работи, тунели и земјени работи

10.1 Треба да се преземат соодветни мерки на претпазливост при ископувања, бунари, подземни работи или тунели:

а) да се употребат соодветни потпорни конструкции или насипи;

б) да се спречи паѓање на лица, материјали или на предмети или поплавување;

в) да се обезбеди доволно вентилирање на сите работни места, за да се обезбеди атмосфера за дишење која не е опасна или штетна по здравјето;

г) да им се овозможи на вработените да бидат на безбедно место при очекуван пожар или надоаѓања од вода или материјали;

10.2 Пред да се започне со земјените работи, треба да се преземат мерки со кои ќе се идентификуваат или ќе се намалат на минимум опасностите поради подземните кабли или други дистрибутивни системи;

10.3 Треба да се предвидат безбедни патеки кон и од ископите;

10.4 Наслојките од земја, материјалите и возилата кои се движат треба да се држат настрана од ископот, а по потреба да се постават соодветни огради;

11. Работа на рушење

Кога рушењето на зграда или на конструкција може да предизвика опасност:

а) треба да бидат усвоени мерки на претпазливост, соодветни постапки и методи

б) работата треба да биде планирана и водена само под надзор на компетентно лице;

12. Метални или бетонски рамки, оплати и готови тешки елементи

12.1 Металните или бетонските рамки и нивните елементи, оплати, готовите тешки елементи или привремените потпирачи и потпорните конструкции, можат да се монтираат или демонтираат само под надзор на компетентно лице.

12.2 Треба да се применат мерки на претпазливост за заштита на вработените од опасности поради привремена слабост или нестабилност на една конструкција.

12.3 Оплатите, привремените потпирачи и потпорните конструкции, треба да бидат планирани и пресметани, поставени и одржувани, за да можат да го издржат без опасност напрегањето на кое се изложени.

13. Загати и подводни кесони

13.1 Сите загати и кесони треба да бидат:

а) добро конструирани, со соодветни цврсти материјали и да бидат доволно отпорни

б) соодветно опремени, за да можат вработените лесно да се евакуираат на безбедно место, поради продор на вода и материјали.

13.2 Градењето, поставувањето, преуредувањето и демонтирањето на загатите или кесоните треба да се врши исклучиво под надзор на компетентно лице.

13.3 Сите загати и кесони, треба да ги контролира компетентно лице во редовни временски периоди.

14. Работа на покриви

14.1 Со цел да се избегне можен ризик онаму каде висината или нагибот ги надминува градежните норми, треба да се преземат колективни превентивни мерки за да се спречи вработените, алатот или други предмети или материјали од паѓање.

14.2 Кога вработените работат на или во близина на покрив или на друга површина направена од кршлив материјал на кој постои можност од пропаѓање, треба да се преземат превентивни мерки од невнимание, да не зачекорат на површината од кршлив материјал.

Објавен во Службен Весник на Р.Македонија бр. 105/2008

International
Labour
Organization

Издавањето го поддржа
Меѓународната организација на трудот